

Afvalloos werken in de sector Kantoren, Winkels en Dienstverlenende Instellingen (KWD) is een wenkend perspectief. Te meer daar deze sector ver achter loopt bij de landelijke doelstellingen. Wat zijn de mogelijkheden om die stap te maken?

Afvalloos werken: een wenkend perspectief

Afvalloos werken kent een dubbele taakstelling: niet alleen zelf geen afval meer produceren, maar ook alle producten en grondstoffen hoogwaardig terugbrengen in de kringloop voor hergebruik. Aan de voorkant betekent dit afvalloos inkopen en aan de achterkant 100% scheiding en inzameling van afvalstromen. Maar hoe krijgen we hiervoor de handen op elkaar bij het Nederlandse bedrijfsleven? Deze vraag stond centraal tijdens het 14e Circular Economy Lab van het Utrecht Sustainability Institute.

Gescheiden inzameling

Tijdens het Lab gaven verschillende panelleden voorbeelden van initiatieven om afvalstromen beter te scheiden en in te zamelen zodat hoogwaardig hergebruik mogelijk wordt. Zo introduceerde advies- en ingenieursbureau Movares binnen haar organisatie met groot succes een afvalcoach

om de gescheiden inzameling te verbeteren. De coach loopt rond over de afdelingen, ziet toe op afvalscheiding en spreekt mensen aan bij onjuiste scheiding. De coach – iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt – wordt bekostigd uit de baten die voortkomen uit hoogwaardig hergebruik.

Een ander aansprekend voorbeeld vormt de aanpak van NS en ProRail om het afval uit treinen en op stations aanpakken. Middels onderzoek naar gebruikersgedrag en pilots op een aantal stations is inzicht verkregen in de juiste afvalscheidingsunits. Hieruit blijkt het belang van duidelijke instructies, gebruik van kleur en pictogrammen en het aanpassen van de opening van inzamelbakken. Vervolgens zijn enkele pilots gestart en de hiermee opgedane ervaringen worden nu landelijk opgeschaald. Ook blijken de retailers op NS-stations bereid om mee te werken aan afvalscheiding. Bij een goede

instructie gaat de scheiding vaak in een keer goed. Bovendien leidt meer scheiding tot grotere bewustwording en minder verlies. Een voordeel is dat de retailers, op een enkele uitzondering na, zijn aangesloten op de afvalinzameling die NS coördineert.

Krachtenbundeling

In veel gevallen hebben kantoren en winkels individuele contracten met afvalleveranciers. Toch is ook dan veel te winnen indien de afvalscheiding zo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt en weinig extra tijd kost. Samenwerking in een bepaald gebied kan initiatieven op afvalgebied nog rendabeler en effectiever maken. Denk aan uniformering van afvalbakken en bundeling van volumes, waardoor de inzameling en hoogwaardige verwerking rendabeler wordt. Tijdens het Lab boden diverse aanwezige partijen uit het stationsgebied Utrecht, waaronder NS, ProRail, Movares,

Foto: USI

Professor Jacqueline Cramer (J.M.Cramer@uu.nl) is strategisch adviseur van het Utrecht Sustainability Institute en ambassadeur circulaire economie van de Amsterdam Economic Board.

stroom mee in de gebruikte emballage van cateraar Sodexo, waardoor geen extra transport nodig is. GRO Holland gebruikt het koffiedik als voedingsbodem voor oesterzwammen, die vervolgens door Sodexo gebruikt worden in de kantines.

Inkoopkant

Afvalloos inkopen blijkt minder eenvoudig te zijn. Toch gaven panelleden ook hiervan diverse voorbeelden. Zo werken Van Houtum papier, Van Ganswinkel en een schoonmaakbedrijf samen om papierstromen te optimaliseren. Van Houtum levert hoogwaardig cradle-to-cradle-papier en wil dit graag als schone stroom terug om het te hergebruiken.

In de afdankfase valt dit papier normaliter onder meerdere aanbestedingscontracten, zoals oud papier, privacy-papier en de schoonmaak. In

deze pilot wordt het papier via de schoonmaak ingezameld en teruggehaald door Van Houtum.

Ook het UMC Utrecht kwam met een voorbeeld. Hier loopt een uitvraag voor circulair kantoormeubilair. In de aanbesteding is de stip aan de horizon geschetst. Met de markt wil men bekijken hoe die stip bereikt kan worden.

De Jaarbeurs richt zich in haar inkoopbeleid onder meer op kort-cyclische producten, zoals verpakkingsafval van de catering. Dat vertegenwoordigt ongeveer 20% van het restafval. Om deze stroom in te dammen, overweegt de Jaarbeurs over te stappen op twee mono-stromen die scheiding gemakkelijker moeten maken, namelijk PET en papier. Via leveranciers stuurt men aan op alleen nog deze twee verpakkingsmaterialen. Ook start de Jaarbeurs in samenwerking met RAI, Ahoy en andere evenement-

locaties een Zero Waste coalitie om de strijd met afval aan te gaan.

Circulaire dans

Hoewel circulair inkopen maatwerk is, blijkt het nuttig om ervaringen te delen. Dit gebeurt reeds in meerdere regio's in het land. Maar er kan meer, hield Stichting Circulaire Economie tijdens het Lab de aanwezigen voor: 'Leer de circulaire dans'. Nieuwe vormen van samenwerking met soms bekende partijen en vaak ook nog totaal onbekende partijen zijn nodig.

Tijdens de eerste danslessen mag je op elkaars tenen staan, zo leer je immers samen dansen. Ook van belang is wie de muziek aanzet en de juiste toon weet te raken, meestal is dit de opdrachtgever. En benader deze dans niet alleen vanuit milieuoogpunt, maar zeker ook vanuit economie. Pas dan is er echt winst op meer vlakken te behalen.

"Afvalcoach kan binnen een bedrijf gescheiden inzameling verbeteren"

Aanbevelingen

Kortom, er is in de KWD-sector nog een wereld te winnen in het voorkomen van afval. De sector zelf kan zich spiegelen aan de genoemde goede voorbeelden van afvalloos inkopen en 100% scheiding van afvalstromen. De toeleveranciers zouden hun zorgplicht voor het terugnemen van hun verpakkingen serieus moeten nemen. De afvalbranche kan stimuleren dat afvalstromen beter gescheiden worden aangeleverd en vervolgens per gebied worden gebundeld voor efficiënte afvoer en hoogwaardige recycling. Tot slot zou de overheid de afvalstromen van de KWD-sector beleidsmatig niet tot bedrijfsafval moeten rekenen maar tot consumentenafval. Dan kunnen de inzameling en logistiek gebundeld worden en de financiële regeling voor hoogwaardige verwerking geüniformeerd.

Jacqueline Cramer

Jaarbeurs en de Gemeente Utrecht, zich spontaan aan om dit te verkennen. Meteen gevolgd door de Universiteit Utrecht, UMC Utrecht en Hogeschool Utrecht die op het Utrecht Science Park hetzelfde wilden doen. De verwachting is dat afvalleveranciers hieraan best willen meewerken. Immers door minder ritten en vollere ophaalwagens wordt hun verdienmodel beter. Ter plekke werd afgesproken dat Josja Veraart van de Natuur- en Milieufederatie Utrecht (NMU) de verkenning samen met de spelers in deze twee gebieden gaat begeleiden.

In de directe omgeving van een bedrijf of instelling zijn ook kringlopen te vinden die door krachtenbundeling en een andere verdeling van kosten en baten te sluiten zijn. Zo gaf de Universiteit Utrecht het voorbeeld van oesterzwammen en koffiedik. Selecta verzorgt de koffievoorziening op de UU en verzamelt het koffiedik. DeliXL neemt deze